

BURGEMEESTER ELISABETH TUYNMAN:

Veenhuizen is een vreemde eend in de bijt, maar waard om behouden te blijven

Zoals reeds in de vorige Noorderbreedte werd aangekondigd is het justitiedorp Veenhuizen compleet met dienstwoningen door het Ministerie van Justitie in de uitverkoop gedaan. In de toekomst zal het landelijk bekende bewakersdorp zich als een 'open dorp' – met daarin Esserheem en Norgerhaven als markante gevangenseilanden – ontwikkelen. Wat wil de gemeente met dit karakteristieke dorp en zijn omgeving. Een gesprek met de eerste burger van Norg mevrouw Elisabeth Tuijnman.

Burgemeester Elisabeth Tuijnman

Jan Abrahamse

'Als ik kort zou moeten omschrijven hoe ik deze gemeente zou karakteriseren dan zeg ik: een groen oppervlakte van ruim 11.000 ha met 8 buitendorpen naast Norg waarvan 65 % in agrarisch gebruik en een opmerkelijke vlek Veenhuizen, die duidelijk afwijkt van de andere buitendorpen', aldus Elisabeth Tuijnman die nu 6 jaar burgemeester van Norg is. Daarvoor zat ze in het onderwijs. Via haar politieke activiteiten in de VVD, oa als landelijk vice voorzitter, is ze in deze baan gerold.

'Het is een vreemde eend in de bijt als je kijkt naar de structuur, de cultuur en de historie van het dorp. Anderzijds is het al zo lang verbonden met de gemeente dat je het niet weg zou kunnen denken,' volgens burgemeester Tuijnman, voor wie Veenhuizen een heel bijzondere plaats heeft.

'In het Westen weten veel mensen niet waar Norg ligt, maar als je Veenhuizen zegt, dan hoor je vaak een aarzeling in hun stem, want die plaats heeft een grotere bekendheid. Ik vind het een voordeel dat het een wat vreemde eend in de bijt is omdat in Veenhuizen twee dingen extra meespelen, dat is de aanwezigheid van Defensie met de grootste munitieopslagplaats van Nederland en Justitie met zijn penitentiaire inrichtingen, waardoor je andere contacten en ontwikkelingen hebt. Na de Franse revolutie hebben de Maatschappij van Weldadigheid en later het Rijk het beeld van Veenhuizen bepaald. Dat blijkt vooral in de ruimtelijke invulling van het dorp.' 'Ik denk dat ik mag zeggen dat ik Veenhuizen ken,' zegt mevrouw Tuijnman aarzelend. 'De eerste keer dat ik door Veenhuizen reed toen

had ik een unheimisch gevoel door der merkwaardige sfeer die daar hing. Hoe beter je Veenhuizen leert kennen des te interessanter wordt het.' Op de vraag of ze er zou willen wonen zeker nu een groot deel van de woningen te koop staat, zegt ze na enig denken: 'Ik heb heel lang gedacht: nee, maar dat gevoel is verdwenen.' Later in de auto zegt ze dat Westervelde haar grote woonvoorkeur heeft.

Staatje in de staat

Op de vraag of de gemeente zelf veel invloed heeft uitgeoefend op de ruimtelijke ordening van Veenhuizen, vertelt mevrouw Tuijnman dat de gemeente vroeger niet mocht kijken naar Veen-

huizen, laat staan zich er mee bemoeien, want het was een staatje in de staat. Bij Defensie is dat ook wel het geval maar anders dan bij Justitie. Het betreft hier een terrein van 60 ha waar bunkers zijn gebouwd, waarin munitie ligt opgeslagen. Bij Justitie hebben we te maken met een dorp en zijn samenleving met voorzieningen in de vorm van winkels, scholen, kerken e.d.

'Toen ik hier kwam heb ik contact gezocht met de directeuren van de 3 strafinrichtingen. Men ontving mij welwillend – de contacten met mijn voorganger waren niet optimaal – en ze straalden iets uit van wat komt dat mens hier doen. Toen was het nog een gesloten situatie. In de loop der jaren is het steeds beter geworden en tegenwoordig lopen we bij elkaar binnen.' Dit had tot gevolg dat de uitbreiding van Norgervhaven en Esserheem in alle rust en overleg tot stand zijn gekomen. 'Veenhuizen is zo gaaf gebleven omdat het een Justitiedorp was waar je niet aan mocht komen.' Mag je ook zeggen omdat de gemeente er zich niet mee bemoeit heeft?

'Er zijn natuurlijk door de gemeente dingen verknoed, laten we nou heel eerlijk zijn', zegt burgemeester Tuijnman lachend, *'maar ik zou het liever anders benaderen, doordat het zo gesloten is gebleven is er erg veel bewaard gebleven, hoewel er onder Justitie ook dingen gesloopt zijn.'*

Domeinen, – gemakshalve door mevrouw Tuijnman de makelaar van Justitie genoemd – heeft de gemeente de woningen aangeboden, maar de konstruktie was zo ingewikkeld – doordat bijvoorbeeld nutsvoorzieningen onder de huizen doorliepen en geen aansluiting hadden op het openbare net – dat de gemeente daarom heeft afgezien van het kopen van de huizen. De nieuwe eigenaren van de woningen hadden in sommige gevallen behoefte om schuren bij te bouwen of een dakkpaal aan te brengen. Burgemeester Tuijnman: *'Daarvan zeiden wij als gemeentebestuur: 'Ho, ho, als iedereen maar met allerlei aanstulpsels komt, die overigens best te begrijpen zijn, dan moeten we ons hierover wel eerst duidelijk beraden'.*

Bestemmingsplan

In juli heeft de gemeente een voorbereidingsbesluit genomen wat haar verplicht om met een bestemmingsplan te komen. Dat betekent dat allerlei bouw- en verbouwaanvragen in de ijskast gezet kunnen worden. Justitie wil 116 woningen afstoten. Inmiddels zijn er van de 116 Justitiewoningen 105 verkocht, 1 is gekraakt, 4 bewoners hadden geen belangstelling en 6 hebben niet gereageerd. 150 woningen in Veenhuizen zijn opgenomen in het Monumenten Selectieplan.

Heeft de gemeente zelf een idee over de toekomst van Veenhuizen?

'Wat wij als gemeente willen is een dorp dat

uniek genoemd mag worden in Nederland behouden blijft. De gebouwen vallen onder de jonge bouwkunst. Je kunt je afvragen als je naar de huizen afzonderlijk kijkt of die nu zo beeldbepalend of mooi zijn. Het feit dat het in grote getale en zich herhalend aanwezig is, maakt het uniek. Daarnaast is de geschiedenis een heel bijzondere. De sociale ellende die in het westen opgelost moest worden, werd hier naar toe gezonden. Wezen die stiekem naar Veenhuizen gestuurd werden is toch iets onbegrijpelijk als je de tegenwoordige opvattingen bekijkt.'

Het bestemmingsplan bevat niet alleen de kern, maar ook het buitengebied. In de kern gaat het niet alleen om het behoud van de huizen met de

opmerkelijke opschriften. Aan de Hospitaallaan liggen kleine huizen, twee onder een kap. Daartussen bevindt zich veel ruimte en dat biedt plaats aan nieuwe woningen. Burgemeester Tuijnman: *'Ik vind dat dat absoluut niet kan.'*

Van het buitengebied valt te melden dat de bossen eigenlijk al geregeld zijn, omdat die in beheer van Staatsbosbeheer zijn. Het Fochteloeërveen is ook in goede handen. *'De landbouwgronden vormen een probleem. Ik weet dat men in het kader van de herinrichting Roden/Norg aan bedrijfsverplaatsing denkt. In het bestemmingsplan zal duidelijk moeten worden of we dat ook handhaven.'*

